

Андрій Гречило

МІСТЕЧКО НАВАРІЯ ТА ЙОГО ГЕРБ

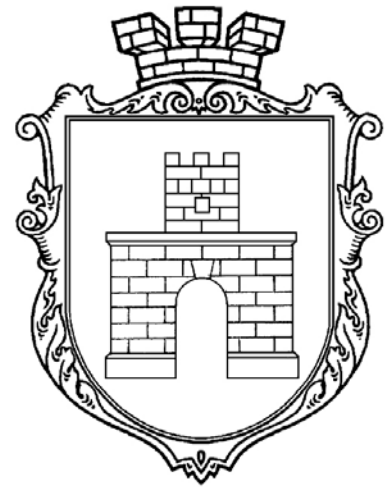
Давнє містечко Наварія відоме з кінця XVI ст., а тепер є селом Пустомитівського району, адміністративно підпорядкованим Пустомитівській міській раді.

На жаль, висвітлення історії цього містечка та його герба є прикладом того, як недобросовісні публікації тиражуються в інтернеті й перетворюють вигадки на нібито правдиву «історію» поселення. Мова йде про одне видання, автор якого чомусь понавигадував і поперекручував різні архівні відомості. Приписавши Наварію до «міст Розточчя і Бойківщини», далі подав, що нібито вона «1578 року одержала від Стефана Баторія привілей, у якому міщанам надавалося магдебурзьке право та дозвіл на проведення торгів» та нібито тоді ж виник і герб міста із зображенням «замкового муру з брамою й трьома вежами»¹. Цього виявилось замало, бо припустивши, що такий герб у кінці XVIII ст. підтвердила австрійська влада, ще й навів нібито опис «волосної» печатки, зафіксований Ф. Ковалишином: «На блакитному тлі відчинена срібна брама з трьома шпичастими вежами»². Всі ці байки тепер активно перекочують у інтернеті з одного сайту на інший.

Однак, насправді точних відомостей про час надання Наварії статусу міста і самоврядування за магдебурзьким правом досі встановити не вдалося. Натомість 1578 р. Наварія лише вперше згадується у поборових реєстрах як містечко, з якого Христофор Лесинівський платив 16 флоринів шосового податку від трьох ковалів, попа, кількох пекарів, солодовника, кількох волоцюг, кравця, кількох комірників, кількох кушнірів, кількох дігтярів і млина, а річний чоповий податок виносив 137 флоринів і 7,5 грошів³. Немає також відомостей ні про тогочасний герб містечка, ні про якесь його перезатвердження австрійською владою. Зі середини XIX ст. походять відомі найдавніші відбитки печатки Наварії. Мова про міську печатку, а не про якусь вигадану

Мал. 1

Мал. 2

«волосну», оскільки жодних «волостей» в тодішньому адмінподілі Галичини не було. На печатці фігурує зображення відчиненої міської брами з однією вежею, а вгорі півколом іде німецькомовний напис: STADT GEMEINDE NAWARIA (громада міста Наварії; мал. 1)⁴. Можна припустити, що цей символ міг використовувався містечком і раніше. Архіваріус Франц Ковалишин на основі цієї печатки зробив таку реконструкцію герба: «На блакитному щиті відкрита брама, над нею одна вежа, завершена зубцями»⁵. Як бачимо з наведеного, і зображення печатки, і її опис трохи інакші, ніж у згаданому нафантазованому виданні. Міська брама з трьома вежами появляється на одній з печаток Наварії у міжвоєнний період XX ст., однак фактично гербом містечка вона не стає.

Коли в лютому 1998 р. нами розроблялися проекти символів для Пустомит, було опрацьовано й проект герба Наварії, який також надсилався на розгляд Пустомитівської міської ради. Проект герба Наварії: у синьому полі срібна брама з відчиненими воротами і однією завершеною трьома зубцями вежею з трьома бійницями – дві над однією (мал. 2). Щит увінчувала червона міська корона, яка засвідчувала статус села, що мало колись міські права. Але сесія міської ради затвердила лише символи Пустомит, а герб Наварії відхилила.

Хоча зараз є ще одна нагода повернути колишньому містечку його історичний герб.

¹ Див. Панченко О. Гербовник міст України. – К., Нью-Йорк, 1996. – С. 99.

² Там само.

³ Źródła dziejowe. – Warszawa, 1902. – Т. XVIII, cz. 1. – С. 62.

⁴ Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Відділ рукописів. – Ф. 144. – Оп. III. – Спр. 13 (2). – Арк. 51-зв. (документ 1867 р.).

⁵ Центральний державний історичний архів України, м. Львів. – Ф. 137. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 120. ■